

ZAKON O DOPUNI ZAKONA O POREZU NA DOHODAK

Član 1.

U Zakonu o porezu na dohodak ("Službene novine Federacije BiH", broj: 10/08, 9/10, 44/11, 7/13 i 65/13) u članu 10. u stavu 4. dodaje se nova tačka 7. koja glasi:

„povećanje mjesečne plate radniku u iznosu do 400,00 KM, u odnosu na prosječnu platu koja je isplaćena za period septembar-novembar 2022. godine. Novozaposleni radnik ostvaruje ovo pravo nakon tri mjeseca neprekidnog rada kod istog privrednog društva, odnosno obrtnika, a osnovica je posljednja plata radnika koju je primio kod tog poslodavca.“

Član 2.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije BiH“ .

OBRAZLOŽENJE ZA DONOŠENJE ZAKONA O DOPUNI ZAKONA O POREZU NA DOHODAK

I - USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u članu III.1. tačka c), koji je izmijenjen Amandmanima VIII, LXXXIX i CVI, i člana IV.A.20.(1) j) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, prema kojima je u isključivoj nadležnosti Federacije donošenje propisa o finansijama i finansijskim institucijama Federacije i fiskalna politika Federacije, a Parlament Federacije, uz ostala ovlaštenja predviđena Ustavom, odgovoran je za donošenje zakona kojima se razrezuje porez ili na drugi način osigurava potrebno finansiranje.

II - OBRAZLOŽENJE ZA DONOŠENJE ZAKONA

II.1. Analiza trenutnog stanja

Novi Zakon o doprinosima i Zakon o porezu na dohodak nalaze se u parlamentarnoj proceduri više od sedam godina i neizvjesno je kada će i u kojoj formi biti usvojeni. Iskustveno nakon izbora koji su održani u oktobru 2022 godine, do formiranja nove vlasti, donošenja programa rada Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, kao i efektivnog početka rada zasigurno će proći više od 6 mjeseci što u konačnici znači da će poslodavci i radnici na eventualnu primjenu novog zakona čekati najmanje godinu dana. Ukoliko uzmemo u obzir i činjenicu da je sam Zakon o doprinosima u parlamentarnoj proceduri već sedam godina, a da su se u međuvremenu desile i značajne promjene i posljedice radi Covid-19 pandemije, rata u Ukrajini i generalno globalne krize, za očekivati je da će za donošenje ovako kompleksnih reformskih zakona i izračune efekata biti potrebno i duže vrijeme

U uslovima globalnih tržišnih poremećaja, visoke inflacije i odliva radne snage, neophodno je poduzeti hitne mjere na jačanju konkurentnosti domaće privrede, rastu zaposlenosti i rastu plata. Stoga je donošenje izmjena i dopuna postojećeg zakona brži i efikasniji način da se postignu željeni efekti i ublaži negativan uticaj na radnike, poslodavce, i sveukupno privredu Federacije Bosne i Hercegovine.

Zbog trenutne situacije u Federaciji BiH ne postoje objektivne šanse bitnog povećanja plate, sve dok se ne rastereti privreda. Posljedica toga je loš životni standard, iseljavanje stanovništva i problemi sa nedostatkom radne snage sa kojima se suočavaju poslodavci. Nigdje na svijetu, kao što je to slučaj u Federaciji BiH, radnik ne donese manje novca kući od onoga što zaradi.

Napominjemo da su poslodavci kroz potpisivanje kolektivnih ugovora bitno povećali minimalnu platu, ali da treba govoriti o svim platama, te stvoriti uslove za povećanje svih plata, a ne samo minimalne.

Donošenjem Zakona o dopuni Zakona o porezu na dohodak povećale bi se plate radnicima, unaprijedilo okruženje za poslovanje u Federaciji BiH, poboljšao bi se položaj i standard radnika, te bi se doprinijelo smanjenju sive ekonomije.

II.2. Razlozi za donošenje

Stope doprinosa su među najvećima u Evropi, a način obračuna i isplate je kompleksan.

Temeljita reforma, kako stopa doprinosa, tako i načina obračuna je neophodna, što je identifikovano u nizu izvještaja i analiza međunarodnih institucija, ocjena konkurentnosti, pa i same Vlade Federacije Bosne i Hercegovine.

Imajući u vidu da je za pripremu takvih rješenja potrebno značajno vrijeme i detaljna i sveobuhvatna analiza efekata na fondove, zaposlenost, kao i pripadajuće prihode različitih nivoa vlasti, potrebno je iznaći rješenja koja imaju trenutni učinak i minimalni uticaj na sve navedeno.

Predložena dopuna Zakona o porezu na dohodak komplementarna je prijedlogu izmjena i dopuna Zakona o doprinosima, a kako bi se postigli željeni efekti rasterećenja privrede.

Neutralnost je princip koji je primijenjen i u prijedlogu Zakona koji je u parlamentarnoj proceduri sa namjerom zaštite funkcionalnosti i likvidnosti korisnika budžetskih sredstava. Predložena rješenja imaju neutralni efekat, odnosno ne predviđaju rast prihoda od poreza na dohodak, ali ne utiču ni na smanjenje prihoda. Indirektni efekat predloženih rješenja ogleda su u pozitivnim efektima rasterećenja privrede i radnika:

- na povećanje životnog standarda, kroz povećanje raspoloživog dohotka radnika
- povećanje krajnje potrošnje i posljedično porast prihoda od indirektnih poreza,
- poboljšanje konkurentnosti privrede i posljedično potencijalno povećanje prihoda od poreza na dobit,
- demografske efekte u vidu stabilizacije i eventualnog zaustavljanja odliva stanovništva iz ekonomskih razloga
- smanjenje sive ekonomije
- povećanje prihoda u penzione fondove i posljedično mogućnost rasta penzija

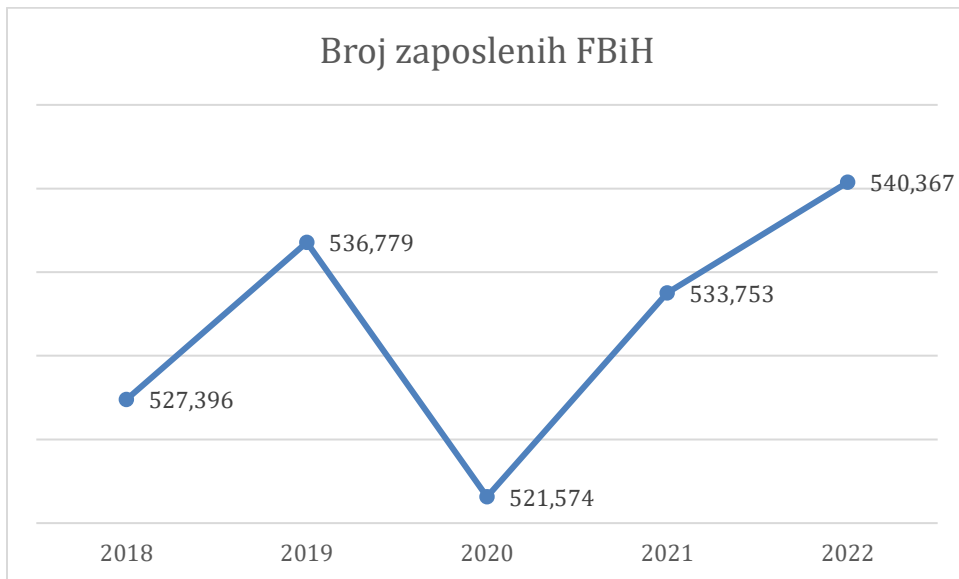
III.3. Očekivani efekti primjene izmjena i dopuna Zakona

Pri analizi efekata u obzir su uzete pretpostavke da povećanje plata ne ovisi samo o želji poslodavaca da izvrše uvećanje plata, nego i o realnim mogućnostima da u uslovima poremećaja na globalnom tržištu osiguraju redovno poslovanje i redovne isplate plata i obaveza. Također, u obzir su uzete i prilike koje se pojavljuju radi strategije realokacije poslovanja koju primjenjuje značajan broj evropskih zemalja, a gdje svoju šansu vide i poslodavci iz Federacije Bosne i Hercegovine,

Prema podacima Porezne uprave Federacije Bosne i Hercegovine, u proteklih pet godina bilježi se kontinuirani rast naplate javnih prihoda, sa izuzetkom 2020 godine zbog uticaja pandemije Covid-19. U analizi su korišteni podaci za zadnji raspoloživi period

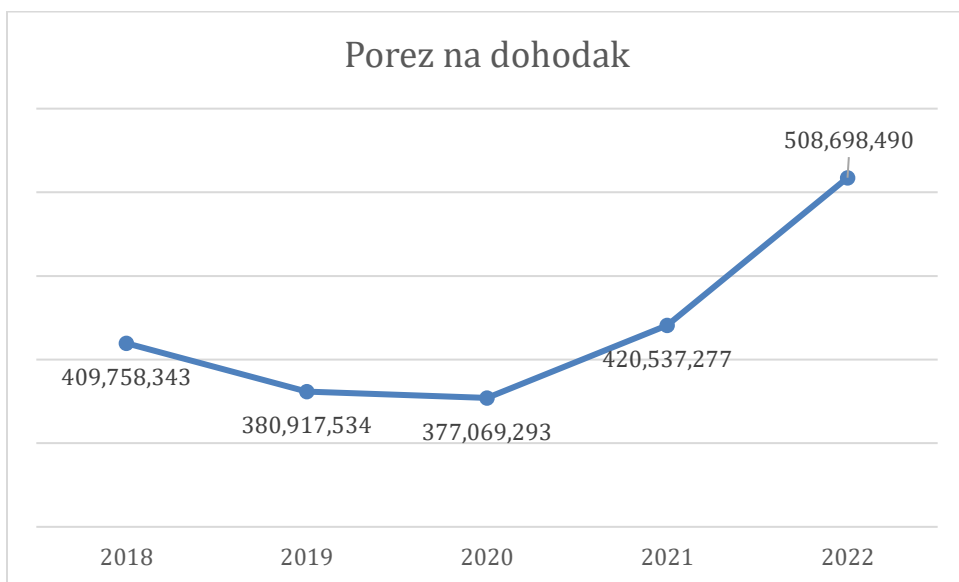
– 30.11.2022. godine, koji su analizirani u usporedbi sa istim periodom u prethodnim godinama.

Prikaz rasta broja zaposlenih na dan 30.11. svake od prikazanih godina.

Izvor: Poreska uprava FBiH

U skladu sa navedenim, bilježi se i rast prihoda od poreza na dohodak u periodu 2018-2022 na dan 30.11. :

Izvor: Poreska uprava FBiH

Kako je već navedeno, predložene dopune Zakona imaju neutralan efekat, ali i pozitivne indirektno efekte, kako na prihode budžeta ostvarene povećanjem krajnje potrošnje, tako i na vanbudžetske fondove.

III - OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH RJEŠENJA

Članom 1. propisuje se da povećanje mjesečne plate radniku u iznosu do 400,00 KM, u odnosu na prosječnu platu koja je isplaćena za period septembar-novembar 2022. godine ne podliježe oporezivanju u smislu ovog zakona. Također, propisuje se da se za novozaposlenog radnika pravo na ovaj podsticaj stiče nakon tri mjeseca neprekidnog rada kod istog poslodavca, a osnovica je posljednja plata radnika koju je primio kod tog poslodavca.

Intencija ovog prijedloga je da se omogući povećanje plate radnicima, ali ne na teret poslodavca, jer to veći dio poslodavaca, u trenutnim uslovima poslovanja, ne bi mogao podnijeti.

Na ovaj način će se ublažiti negativne posljedice, unaprijediti okruženje za poslovanje u Federaciji BiH i poboljšati položaj radnika i standard građana. Ovom mjerom bi se doprinijelo zadržavanju radnika u našoj državi, ali i smanjenju sive ekonomije.

Također, ističemo da usvajanje ove mjere neće dovesti do smanjenja prihoda budžeta i vanbudžetskih fondova, nego će se oni povećati. Najveći dio isplaćene plate otići će u potrošnju, što ujedno znači da će porasti naplata indirektnih poreza.

Podsjećamo da je većina država u okruženju donijela određene mjere i podsticaje za povećanje plate radnicima. Čak je i u Republici Srpskoj donešen Zakon o podsticajima u privredi Republike Srpske kojim je propisano da se privrednom subjektu utvrđuje pravo na podsticaj u iznosu koji odgovara vrijednosti 70% plaćenih doprinosa na povećanje plate radnika.

Članom 2. propisano je stupanje na snagu ovog zakona.

IV - FINANSIJSKA SREDSTVA

Za sprovođenje ovog zakona nije potrebno osigurati dodatna sredstva iz Budžeta FBiH.